Ч. 276 (13.475). Львів, пятниця 20. жовтня 1933. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Велика дипльоматична гра.

Які були куліси виступу Німеччини з Ліги Націй?

В однім париськім щоденнику появилася звістка, що пішла негайно по всьому політичному світі, про те, що Німеччина виступила з Ліги Націй після попереднього порозуміння з англійським та італійським премієрами, Мекдональдом і Муссолінім, та за їхньою згодою. Майже одночасно, наче на потвердження тої звістки, приходять телеграми, що будапештенська преса приготовляє мадярську прилюдну опінію до виступу Мадярщини з Ліги Націй та що такий самий плян має буцімто Італія...

Якщо ці звістки булиб правдиві, тоді ми бачилиб перед собою велику дипльоматичну гру, велику політичну інтригу, яка має на увазі зміну цілої післявоєнної европейської політичної системи. У світлі цих звісток зовсім інакше теж представляється сам крок Німеччини: не як якась анархічна демонстрація, як патетичний жест, обрахований на внутрішній ринок, ані як шантаж супроти великодержав у справі рівноправности зброєнь, — лише як одно зі звен великої гри, веденої цілим гуртом партнерів. У світлі тих звісток взагалі справа розброєння відступає на задній плян: це лише один із засобів реалізації іншої великої цілі, — ліквідації Ліги Націй, як безсильного, збанкрутованого інструменту міжнародніх взаємин та створення замісць неї іншої установи, що найважніші справи вирішувалаб меткіше і доцільніше. І тому зовсім не випадково щораз частіше повторяється в нинішньому замішанні — імя пакту 4-ох, як дошки ратунку розбитої Европи.

Пакт 4-ох, який заскочив сірі маси газетних читачів, не був теж ніякою несподіванкою для кермуючої світом дипльоматії, яка майстерною грою підготовляла ґрунт для того ареопагу великодержав. Щойно згодом виявилося, що пакт 4-ох не був видумкою одного Муссолінія, лише повстав із довгих розмов між дипльоматами Англії, Італії, Німеччини і Франції. Прихід до влади в Німеччині націонал-соціялізму з його агресивним характером, що мобілізував проти Німеччини всі міжнародні сили від ліберлів до комуністів та казав замовкнути найпалкішим дотогочасним прихильникам ревізіонізму, — сильно пошкодив і пактові 4-ох. Пакт 4-ох повис у воздусі, став установою мертвою, а конфлікт Німеччини з великодержавами через справу австрійського „аншлюсу" остаточно ту молоду установу ослабив.

Однак від цього не зміцнилася Ліга Націй. Остала вона такою самою нереальною установою і таким самим безсильним знаряддям одної Франції, що всі ті, які давніше вже до неї втратили свою віру, віри тієї не віднайшли. Виступ Німеччини завдав престіжеві Ліги Націй смертельний удар. Одні радять цей престіж таки ратувати, — інші радують з нагоди, яка каже шукати якихось інших форм міжнародньої співпраці. Цікаво, що м. і. довголітній амбасадор Франції в Римі сенатор Жувенель пригадує також пакт 4-ох, в рямцях якого слід тепер шукати вихо.а порозуміння.

Чи воскресне пакт 4-ох, чи повалять його, вказуючи на формальні недостачі (пакт 4-ох був заключений у рямцях Ліги Націй, а що до Ліги німці вже не належать, то й пакт ніби не істнує; інші знову звертають увагу, що ні одна держава пакту 4-ох ще не ратифікувала), — в усякому разі вже з нинішніх голосів преси можна напевне твердити, що виступ Німеччини має свої куліси і що за тими кулісами силять не лише самі німці. Нинішній шум довкола виступу Німеччини може бути хіба доказом, як мало не то „нардоні маси", але й парляменти та їх закордонні комісії, беруть участь у великих постановах, та яку рішаючу ролю завжди ще грає, як колись грала, тайна дипльоматія.

——o——

Звістка про смерть С. Єфремова.

Нині через Прагу прийшла в одному приватному листі до Львова звістка, що десь на засланні помер Сергій Єфремов, відомий історик і критик нашої літератури, колишній член Української Академії Наук. Як відомо Єфремова засудили у процесі „Спілки визволення України" на літа тюрми і від цього часу нічого ми не чули про його долю. Знаючи обставини, в яких приневолені жити засуджені в Радянському Союзі, ніхто не здивується, коли почує звістку про швидку смерть засудженого. Поважний вік Єфремова і ненависть, яку він стягнув на себе своєю працею, надають усю імовірність цій сумній звістці, досі неперевіреній з інших джерел.

Протиголодова акція на міжнароднім терені.

(Кореспонденція з Женеви.)

Союз Народів є органом світового сумління і творцем світової опінії. Ані військової сили, ані поважних матеріяльних засобів Союз Народів не має, тому українська протиголодова акція в Женеві могла осягнути лише моральний успіх, і вона його у високій мірі осягнула.

Щоби зміряти належно цей успіх, треба пригадати собі ходження по муках протягом місяців і років українських петицій у ріжних меншостевих справах. Цілком інакше було зі справою голоду на Україні. Вона пішла від початку шляхом для Женеви досить незвичайним. Незвичайним є й термін її, хоч і тимчасового, полагодження. Її полагоджено за якихось три дні по її внесенні. Щоби обійти всі покручені стежки приписів, комітетів та комісій, президент Мовінкель, імя якого залишиться в історії українських змагань в Европі, скликав надзвичайне засідання Ради Союзу Народів, спеціяльно для української справи, на якім її докладно продебатовано протягом мало не двох годин. Знайшлися справді і в Раді Союзу Народів люди, що зі справи гуманітарної хотіли зробити справу політичну та відкинути її, покликаючись на те, що Совітський Союз не є членом Союзу Народів, та що справа голоду на Україні є внутрішньою справою Совітів. Але переміг у всякім разі шляхотний погляд на справу президента Мовінкеля, і цю справу спрямовано до Міжнародного Червоного Хреста.

Сподіватися, що Червоний Хрест може зробити багато для голодного населення України, не можна, бо московський уряд уперто заперечує факт голодової катастрофи на Україні. Зрештою в найближчім часі Червоний Хрест скликає свої збори на обговорення справи голоду на Україні, по яких буде видно, що він захоче і зможе зробити.

Тим часом треба ствердити, що страшне видовище голодової смерти міліонів українців зробило поважне вражіння на цілий світ. Коли у межах українського громадянства значна частина колишніх прихильників московського уряду виступила тепер проти нього та перейшла до українського національного табору, то й на міжнароднім терені радянофільський фронт пробито: українську протиголодову акцію в Женеві підтримували і деякі міжнародні організації, які недавно ще ставилися прихильно до московського уряду.

Протиголодова акція виявила недвозначно, що навіть у Франції істнує поважна частина громадянства та преси, яка не поділяє урядового ставлення до московського уряду, тоді як в Англії та Німеччині найширші кола громадянства заступлені ріжними добродійними товариствами та преса за невеликими вимками поставилася прихильно до української протиголодової акції.

Ціла ця прихильність та співчуття, що зросли протягом останнього часу в культурних колах европейського громадянства та пресі до нещасливої України, скристалізувалися в шляхотній особі представника старої, культурної, невтральної країни — Норвегії, в особі президента Мовінкеля, що поставив засаду людяности понад всі політичні погляди та формальности. І він міг це зробити справді зі спокійним сумлінням. Предложені йому з українського боку звіти світової преси не полишали ніякого сумніву відносно дійсного стану річей на Україні.

Великим успіхом треба вважати те, що протиголодову акцію, яка є національною українською справою, світ через Союз Народів визнав загально-людською, гуманітарною справою. Осуд цей був остільки рішучий і одностайний, що московський уряд не насмілився виступити з якимись запереченнями у власній чи закордонній пресі. Всякі „Л'Юманіте", „Червоні Прапори" в ріжних мовах та інші відголоски московських „Ізвестій" мовчали, як води в рота набрали. Це тим більше характеристичне, що мовчанкою більшовики ніколи не відзначалися. Коли наприклад німецьке громадянство та преса розпочали акцію допомоги голодним німцям в СРСР, то „Ізвестія" аж захлиснувалися від крику, намагаючись представити голод німецьких кольоністів „гітлерівською вигадкою". Багато стероризованих німецьких сільських рад мусіли оголосити спростування відомостей про голод у них, а навіть запросити до себе дітей „голодних селян Німеччини".

На голоси світової преси та на рішення Союзу Народів московський уряд не має що відповісти; не тільки не запрошується дітей українських з-поза меж Совітського Союзу, а навіть не пускається журналістів до голодної України. Голод півтора чи двох міліонів німців можна ще заперечити, але не можна заперечити голодової смерти міліонів українців.

Протиголодова акція є справою наскрізь гуманітарною, що повинна стояти понад політичними інтересами та міждержавними суперечками, але світ мусить запитати себе, чому голодує саме Україна, що має найбільше родючу землю в цілій Европі? І відповівши на це запитання Европа відповість на багато інших питань, більше болючих для неї ніж справа голоду на Україні.

М. Линько.

Українська вистава у Стрию.

Наш промисл, це вже не мрія, а дійсність. Доказом була перша промислова виставка, уладжена п весною у Львові Комітетом українських промисловців під проводом господарсько-торговельної централі Центросоюз, у льокалях цієї установи. Ця виставка показала, що наші промисловці вже мають з чим показатися перед світом, та що виставки можуть заохотити інших до діла, бо добре підприємство у нашій суспільности найде признання у виді попиту на товар.

Подібну виставку уладив постійно рухливий і живий Стрий. Комітет цієї виставки під проводом нач. директора стрийського Повітового Союзу п. Кувіва подбав за те, щоби дати стриянам нагоду побачити висліди успіхів наших промисловців підприємців та зазначити, що Стрийщина також під цим оглядом не лишається позаду, але йде вперед.

У дні 15. ц. м. було відкриття цієї виставки в будинку Повітового Союзу. В 12. год доконав о. Р. Височанський посвячення виставки, та побажав у своїх привітальних словах українському промислові ще кращих успіхів. Виставку відкрив представник Центросоюзу інж. М. Творидло, підкреслюючи у своїй промові цей великий перелім, якого доконують сьогодні наші перші каменярі промислової ділянки у цілому нашому господарському житті.

Виставка розложена в пяти кімнатах Повіт. Союзу представляється зовсім удачно. Виступило 21 експонентів з їхніми виробами, в цьому девять кооперативних підприємств, а 13 приватних. Між ними стрийські підприємства, які у Львові не брали участи, а також такі, що повстали щойно цього року вже після львівської виставки. Життя росте.

Участь взяли ось такі фірми:

Кооперативні виставці:

1) Центросоюз, Львів, Зіморовича 20-22, мило, нитки, батерії;
2) Будучність, Тернопіль, Липова 2, паперці і тутки Калина;
3) Маслосоюз, Львів, масло молоко пастер., сири;
4) Народна Торговля, Львів, Ринок 39, товари споживчо-кольоніяльні, для домашнього ужитку, вина, насіння;
5) Суспільний Промисл, Львів, Богданівка, цирокія „Луна";
6) Кооп. „Зоря", Львів Богданівка, чорнило, шварц, синка до біля;
7) Кооп. „Пласт" Львів, Городецька 95, ванілевий порошок до печива, цинамон і перець мелений, мухолапи, насіння, спортове приладдя;
8) Кооп. Продукція, Львів, Кордецького 23, мармоляда, повидла;
9) „Просвіта", Стрий, цементові вироби.

Приватні виставці.

1) Фортуна Нова, Львів, Кордецького 23, мукорки, чоколядки, цукорк. печ.,
2) О. Левицька і С-ка, Львів, Кордецького 20, і На Блонє 34., паста Елеґант і фр. маса до підлоги, вазеліна, воски до підліг;
3) „Керос", Львів, вул. Окружна 15., свічки;
4) Бумба, Сколе, різьбарські вироби ґалянт. і домової обстанови;
5) „Міка", Львів, Городецька 121, муштарда;
6) „Атра", Львів, Потоцького 58, чорнило, шевська смола і клей;
7) „Фамоза", Львів, мило до голення, порошок до зубів;
8) „Сільва", Львів, плин і паста до чищення металів, паста до зубів Гельодонт і косметичні вироби.
9) Індохіна, Львів, Валова, чай;
10) Український Базар, Стрий, книжки;
11) Союз Українок, Стрий, вишивки;
12) „Труд", Стрий кравецькі вироби;
13) „Гуцульський Промисл", Стрий, килими

Вирівнюйте свою залеглість за часопис, хочаб і найменшими квотами, бо найменші вплати у великім числі дають велику суму. Цим сповните своє зобовязання супроти незалежної преси а нам допоможете виконувати надалі дуже важку працю.

Зачуваємо, що до наших промисловців звертаються вже дальші міста, щоби також у них уладити ці покази. Словом твориться у нас рухома промислова виставка. Але ми мусимо при цьому піддати під розвагу одно спостереження, а саме: У кожному окрузі є наші старші чи початкуючі підприємства. Було би побажаним, щоби вони брали у таких показах також участь. Бо ось наприклад у Стрийщині є значно більше наших промислових підприємств, але ми їх виробів на стрийській виставці не виділи, бо вони, хоча запрошені, чомусь не взяли участи. А шкода. Наочна реклама має дуже великий вплив на поширення товару.

Те саме є в кожному окрузі. Тому було би побажаним видіти на цих виставках промисловий світ даної округи в його цілости, а не лише відірвані частини.

Хліборобська політика супроти українців.

Бюро Хліборобської Палати показує своє правдиве обличча.

Як відомо, ново-зорганізована Хліборобська Палата у Львові почала свою працю. А почала через своє бюро (давніше Малопольське Т-во Рольніче), в якому нема **ні одного українця.** Це бюро вважало за доцільне у першу чергу видавати на доказ свого життя „Wiadomości Lwowskiej Izby Rolniczej" „pismo poświęcone zagadnieniom rolnictwa Małopolski Wschodniej".

Перед нами лежить уже друге число цих Вістей. На другій сторінці находимо там статтю, яка вказує на завдання цієї установи. І так, на самому вступі цієї статті читаємо, що завданням Палати заступати і боронити інтереси всіх рільників без огляду на ріжницю станів і народности.

Саме цей вислів приневолює нас забрати слово і висловити свій сумнів щодо вище згаданого твердження бюра Палати. Сумнів цей висказуємо вже не лише з нашої практики, у якій ми мали змогу переконатися у такому короткому часі діяльности бюра Палати, з якою ми стрінулися в нашій збутовій діяльности, але навіть вже на основі самих комунікатів інспекторатів Палати, поміщених у тих таки „Wiadomościach".

Як у першому так і в другому числі згаданих „Wiadomości" багато говориться про працю Палати, яка має бути опертою виключно на Окренґових Товаржиствах Рольнічих, бо ні одним словечком немає ніде згадки про філії Т-ва „Сільський Господар". А чейже праця наших філій якщо не перевищує, то щонайменше дорівнює праці О. Т. Р. в повітах.

І коли ми трохи ближче приглянемося статтям, офіціяльним комунікатам, мові тих „Wiadomości", то переконуємося, що українців у Галичині трактує Палата як таких, що їх нема в краю.

Найкращим доказом нашого погляду є офіціяльний комунікат Палати на стороні 12 другого числа „Wiadomości" про зародовий матеріял безріг, з якого довідуємося, що рільники можуть одержати поважні полекші при закупні такого матеріялу у формі субвенцій з фонду Польського Союзу Беконового у висоті

ЩОДЕННА ҐАЗЕТА — ЦЕ ПЕРША НЕОБХІДНА ПОТРЕБА КОЖНОЇ КУЛЬТУРНОЇ ЛЮДИНИ.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 20. ЖОВТНЯ 1933.

СОФІЯ ЯБЛОНСЬКА.

ЛИСТ З КИТАЮ.

Мати продає дитину.

Так, мене взяли за покупця. В середині юрби стояла мати, що обезсилена нуждою продавала свою маленьку дитину. Крізь сльози та ридання вона вихвалювала якість своєї дитини, яка, на щастя, не плакала, тільки широко отвертими очима оглядала юрбу мовби шукала у ній свого покупця. Мати обертала на всі боки своє дитятко, ні криве, ні сліпе, ні заражене, та врешті на доказ його безперечної вартости показувала, що це хлопець. Жалісним голосом зраненої звірюки вона кляла свою лиху долю, що змушувала її до цього розстання, благала людей милосердя, не дати її дитині згинути з голоду, як цуценяткові. Свого одинака — хлопця вона віддавала за невільника, продавала будькому, щоби тільки визволити його з неволі голоду, а може й смерти.

Ніхто з юрби навіть не ворохнувся, хоч вона вже замовкла, шукаючи очима покупця.

Врешті на доказ своєї нужди та безсилля вона показала юрбі свої висохлі груди, з яких не видавила ні краплини молока, хоч вона їх спазматично стискала. Бачучи байдужість юрби вона знизила ціну продажі та стала запевняти людей, що їжа для дитини не буде дорога, бо мовляв, воно вдоволиться жменею рижу, — воно не лакоме, невибагливе, звикло до кількаденного голодування.

Накінець обезсилена просьбами, вона закричала:

— Беріть його задурно, беріть, нехай я вмру тільки, щоби він не вмер мені на руках.

Китайці, послухавши її жалів та закликів, відходили своєю дорогою лишаючи місце для нових цікавих. Мати звернулася в мій бік з благанням, хоч я була певна, що тільки остаточність змусила її до цього жесту, бо вона воліла би віддати свого хлопця китайцеві, ніж білій людині.

В мені аж затремтіло серце від її погляду, хоч я не виявляла мого спочуття.

Щож я могла би зробити з цією дитиною, куди її повезти, як виховати? Я чекала на закінчення продажі, щоб дати їй кілька юнанських долярів; тепер це могло би пошкодити у торзі, зменшуючи милосердя людей, якого, зрештою, досі і так ніхто не виявив.

Беручи мою пасивність за ще одну й останню відмову, мати в розпуці шпурнула своєю дитиною на землю, а сама стала товкти головою об каміння. Дитина заплакала зі страху й болю. Ніхто з юрби навіть не ворухнувся, вони придивлялися мов до театральної вистави, байдужі, спокійні, хоч цікаві на закінчення. Я не витримала трагізму сцени, схопила голову матері й міцно стиснула її у моїх руках, щоби вона не розбила собі черепу. Тоді вона ще раз підвела на мене свої кровю залиті очі, відразу зрозумівши, що тепер їй не важко буде використати моє спочуття. Схопила своє хлопчиня з землі й знову простягла його до мене.

Ні, тепер я вже не могла відмовити їй. Я взяла дитину у брудному сповитку на руки та вкинула всі гроші, які мала в кишені жінці, що зі здивування, радости чи суму не могла навіть піднятися, щоб попрощатися зі своєю проданою дитиною. Я відійшла крізь юрбу, яка знову розступилася передімною...

Коли я вернулася домів, мій бой аж ахнув.

Ще того самого вечора малий приблуда, викупаний, з чистими вухами і нігтями, сидів побіч мене за обідом у моїй довжезній сорочці, несміло заїдаючи риж на молоці, яким його годував мій бой.

Він викривляв уста на смак молока, бо від нього видко був уже відвик і сильно прижмурював очі від рясного світла білої кімнати. Це мені піддало думку прозвати його Ван, що означає „вечір".

Від цього дня мій бой зайнявся з великою дбайливістю дитиною, яка справді не була лакома, ні вибаглива з огляду на свій поповнений, змалілий шлунок. Тепер уже що ранку я бачу Вана, як він щораз сміливіше грається з Китаєм, що тепер уже з далеко меншою четверплячкою вичікує на моє пробудження. В хаті й саді стало весело, а часом навіть й надто галасливо; тоді я згадую з насолодою колишню мою самоту й тишу.

Зате тепер, коли зустрічаю на вулицях юрбу довкола мам, що продають свої діти, обережно виминаю цю небезпеку для моєї свободи й незалежности.

Проте тепер маю сина-китайця.

Три тижні пізніше одного ранку під дверима зявилася його справжня мама. Вона боязко ввійшла в сад, де здинований видом жебрачки Китай кинувся з гавкотом на неї, вишкіривши злісно зуби. Ван сміявся й кидав камінчики у бік жінки, хоч по кількох хвилинах задумано замовк — мабуть пізнав свою маму.

Я ніяк не могла зрозуміти, як ця жінка віднайшла мій дім, хоч бой запевняв мене, що вже нераз бачив, як вона бродила довкола мурів моєї хатини.

Мати несміло підійшла до свого сина і принесла йому, напевно украдену, лакомину, на якої смак Ван квасив устами. Мабуть вдоволений новим життям він видавався нечулий навіть на її пестощі, якби вважав їх надто грубими.

По цих неприязних відвідинах зі своїм дорожнім клунком на плечах, вона відійшла з далеко меншим жалем за своїм уже віддуженим сином, хоч напевно з потайним сподіванням, що з нього колись стане могутній мандарин так як це буває у старинних оповіданнях.

1/3 ціни купна, а на льошки 50 проц. (у деяких випадках навіть до 100 відс.) Булоб це все в порядку, колиб не застереження, що заяви слід звертати до Палати лише через місцеві Окренгові Товариства Рольнічі. Питаємо: чи наш рільник, який є доставцем найменше 10 до 20 проц. беконових штук цілого беконового експорту Польщі, не повинен також користати з вище згаданих допомог Союзу Беконового? Чи щоби з того фонду користав наш рільник, мусить він бути членом Окренгового Товариства Рольнічого, чи не вистарчить, коли він є членом Кружка чи Філії „Сільського Господаря"?!

Так само виглядає справа з контрактами на безпосередню доставу безріг до беконярень, з якої то акції Рільнича Палата цілковито виелімінувала рільників членів „Сільського Господаря", про що читаємо в комунікаті першого числа згаданих „Wiadomości". Вкінці мусимо звернути увагу і на те, що „Wiadomości", які є ніби призначені для рільників цілої території Галичини, виходять виключно у польській мові, яка для нашого села є незрозуміла.

Вище наведені дуже скромні приклади найкраще вказують, як виконує бюро ті завдання Палати, про які ми згадали на самому вступі: як тут може бути мова про оборону інтересів „усіх рільників без огляду на ріжницю народности".

О. Радловський.

Наглий суд у Львові.

25. ц. м. стане Северин Меда перед наглим судом.

В найближчу середу 25. ц. м. стане перед трибуналом наглого суду у Львові **Северин Меда**, монтер з Калуша, арештований за замах на поліційного аґента Тендея. У склад трибуналу увійдуть: радн. **Мединський** — предсідник і радники д-р **Двожак** і **Ягодзінський** як вотанти. Обвинувачуватиме підпрок. **д-р Прахтель-Моравянський.** Боронить адв. **Лев Ганкевич.**

—o—

КОМУНІКАТ

УКРАЇНСЬКОЇ ПАРЛЯМЕНТАРНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ.

Засідання Української Парляментарної Репрезентації відбудеться в понеділок дня 23. жовтня ц. р. в год. 11-тій в Краєвій Народній Канцелярії у Львові.

Порядок нарад подано Вп. Членам У. П. Р. листовно.

ПРЕЗИДІЯ УПР.

ВІДКРИЛИ НАЦ. СОЦІЯЛІСТИЧНУ ЗМОВУ.

ВІДЕНЬ, 18. Х. ПАТ. Поліція в Лінці довідалася, що в одному домі відбуваються нац. соціялістичні тайні збори, в яких бере участь пенсіонований поручник австрійської армії Фріч і бувш. старший десятник. Поліція перевела ревізію та найшла готовий плян нападу нац. соціялістичного пробоєвого відділу на касарні саперів у Лінці. Арештували багато осіб, проти яких поведуть карне слідство за державну зраду.

—o—

КАРА СМЕРТИ В АВСТРІЇ.

ВІДЕНЬ, 18. Х. ПАТ. Відносини між канцл. Дольфусом і соц. демократами стають останніми днями щораз гостріші. Зїзд соціялістичної партії ухвалив домагатися привернення конституційних свобід і заповів скріплену опозицію. Канцл. Дольфус в інтервю сказав французькому журналістові Завервайнові, що уряд рішений вести боротьбу на два фронти: проти нац. соціялістів і проти соц. демократів. Колиб ці останні проголосили ґенеральний страйк, уряд поробить зарядження, щоби відбити цей удар. Рівночасно з тим інтервю урядова „Вр. Цтг.", і хр.-суспільна „Райхспост" помістили статті на тему введення кари смерти в Австрії.

—o—

АРЕШТУВАЛИ АТЕНТАТЧИКІВ НА БАЗИЛІКУ.

РИМ, 18. Х. ПАТ. Поліція арештувала трьох італійців: Рената й Альда Чіянка та Леон. Бучіліоне, обвинувачених у терористичній діяльности в Італії. Обвинуваченим закидають, що вони 25. 6. ц. р. виконали бомбовий атентат у базиліці св. Петра. Бучіліоне зізнав, що виконали атентат у тій базиліці й інші атентати приказав йому Альберто Чіянка в Парижі.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ-ФУНДАТОРИ Т-ВА ПРИХИЛЬНИКІВ ОСВІТИ!

Чи скасування тернопільського воєвідства?

У Варшаві розійшлися поголоски, що вчорашнього дня в компетентних кругах рішили *остаточно скасувати тернопільське воєвідство.* Скасувати це воєвідство мали би вже в найближчому часі, з тим, що його простір був би поділений між два воєвідства: львівське і станиславівське. До Львова була би прилучена ціла північна частина воєвідства з містами Тернополем, Золочевом і Бродами, до Станиславова — частина полуднева.

У звязку з тою поголоскою деякі польські круги на терені Тернопільщини, зокрема польська більшість міської ради в Тернополі, вносять протести проти плянованого скасування тернопільського воєвідства, мотивуючи свої протести тим, що прилучення простору нинішнього тернопільського воєвідства до двох інших галицьких воєвідств є шкідливе з погляду польсько-національного і господарського.

В офіціяльних колах заперечують повищу вістку та твердять, що в міродатних колах не було й нема такого пляну.

Смерть великого українського видавця-журналіста.

† ВІКТОР ПІСНЯЧЕВСЬКИЙ.

Коротка звістка у рубриці культурної хроніки „Праґер Прессе": „помер у Братиславі у 50-му році життя Віктор Онуфрієвич Пісначевський, український публіцист". Вже від 10-ти літ цього назвиська не було чути, — і про Віктора Пісначевського старші забували, а молодші зовсім не знали. Від 10-ти літ він усунувся від гомінкого громадського життя та повернув до своєї давньої професії — лікаря. Колишній доцент медицини одеського університету, автор талановитих фахово-медичних розвідок, прожив останніх 10 літ як практикуючий лікар у малому чеському містечку. А проте в українському житті відіграв він величезну ролю не як лікар, не як учений, а як видавець-публіцист. І не медицина лише публіцистика була його душею та творила з тої людини справжню, непересічну індивідуальність.

Почав свою діяльність на цьому полі у Петербурзі в 1906 році, основуючи український тижневик „Думські Вісти", які видавав до часу розвязання II. Думи. Одночасно був кореспондентом київської „Ради", де співробітничав під псевдонімом А. Горленко. У 1917-19 рр. мав власний щоденник в Одесі „Одесскій Лісток" (український часопис російською мовою) та одночасно грав визначну ролю у київській пресі. На еміґрації, у Відні, оснував тижневик „Воля", який видавав і редаґував до 1922 року: що-суботи правильно появлявся зшиток 36-ти сторінок дрібного друку, а комплет того часопису є передовсім скарбом відомостей про українську тогочасну еміґрацію.

Був Віктор Пісначевський на велику мірку видавцем-громадянином та небуденним орґанізатором-редактором. Редаґуючи у Відні свою „Волю" в одній із льож каварні „Централь" — втримував звідти кореспонденційний звязок з усіми осередками українського еміґраційного життя, розсіяними по цілому світі: з Зеленого Клину, Єгипту, Арґентини й Бразилії діставав постійні звістки-кореспонденції і кілька годин денно присвячував на листування з далекими земляками. Був фанатиком часопису, останній власний сотик вкладав усе в часопис і єдиною його журбою було добування фондів на часопис. Як публіцист відзначався надзвичайно гострим пером, а його хист підкреслювати смішні й погані риси вдачі ріжних земляків-достойників придбав йому чимало ворогів. Закидували йому люди змінливість поглядів, а проте весь час своєї видавничої і публіцистичної праці ніколи не зрадив національного прапору, ніколи на свої видання сотика не взяв із ненаціонального джерела та особливо послідовно поборював русофільство й комунізм. Тому в той час на еміґрації гостро виступав проти В. Винниченка і М. Грушевського та всієї модної тоді зарази „зміновіховства". Особисто був людиною високо культурною і товарисько надзвичайно милою. Ті особисті риси вдачі та громадська й видавнича активність робили з нього завжди чинник доосередковий: він завжди ґуртував біля себе людей і був повірником журб і тайн однаково своїх приятелів що противників...

Після Евгена Чикаленка, колишнього видавця й хлібодавця Пісначевського, був Віктор Пісначевський мабуть найчільнішим українським часописним видавцем-громадянином. Після смерти Олександра Саліковського, великого суперника Пісначевського, зійшов тепер до могили і Пісначевський — один із найчільніших українських громадян орґанізаторів-редакторів. Його смерть є смертю надії всіх його знайомих і колишніх співробітників, що Віктор Пісначевський поверне ще колись до української публіцистики...

Жіноцтво і культ Лесі Українки.

Недавно виринула серед нашого громадянства думка — спопуляризувати серед найширших громадянських шарів постать Лесі Українки, так, як це сталося з постатями Шевченка і Франка.

Леся Українка — „одинокий мущина в українській літературі" — по думці Франка — вповні заслуговує на те, щоби ідеї, які вона пропаґує у своїх творах дійшли до широких селянських та міщанських мас — шляхом ґутірок, голосного читання, театральних вистав, тощо. Рівнорядно з цим, наша інтеліґенція не може відмовлятися від того, щоби спільно прочитати твори Великої Поетки, чи вислухати цих слів у інтерпретації декляматора або вичути в співі чи музиці віддзеркалення Лесиних ідей.

Брак перспективи часу, скупі й неповні видання творів поетки, слабе й невичерпуюче опрацювання її творів — не давали до недавна майже ніякого субстрату для написання хоча би й скромненького реферату і вслід за цим для поширення бодай елементарних відомостей про неї. Зокрема навчання української літератури в середній школі ніколи майже не доходило до найновіших часів, тому, що професор „не вичерпав матеріялу", „матура за плечима", або просто тому, що підручник літератури для 8 кл. ґімн. чи 5 р. семин. кінчився вже на... Мирнім.

Таке ставлення справи — річ ясна відпокутувала пересічно інтеліґентна людина, яка на університеті, чи приватно не студіювала новішої української літератури й опинилася поза рамцями зрозуміння цих ідей, якими так гаряче переймалася молодь, що студіювала у кращих умовинах. Із цієї то причини так ріжко зазначується пропасть між старшим і молодшим українським поколінням. На жаль — вихованки Квітки-Основяненка та вихованки Лесі Українки — все будуть у відношенні до себе людьми двох ворожих таборів. Коли старше покоління не схоче поцікавитися цими новішими літературними і життєвими струями, які формують сьогочасні світогляди, опиниться поза рямцями всякого орґанізованого й політичного життя нації.

Українське жіноцтво не сміє й не хоче відстати від питань дня. Всілякі жіночі т-ва, гуртки, секції влаштовують спонтанічно всякого роду академії, концерти, свята та сходини з цілю віддати честь памяти поетки.

Централя Союзу Українок видала цього року обіжник, у якому припоручає всім своїм філіям та Кружкам занятися влаштуванням свята Лесі Українки. Львівська Філія Союзу Українок влаштовує ширші святочні сходини в 20-ту річницю смерти Лесі Українки, дня 21. жовтня в год. 18. в салі Української Бесіди, Рутовського 22. Сходини діляться на офіційну частину та товариський чай. На програму сходин складаються: реферат п. Лізи Круківної, сольоспів п. Марії Свірської, рецитація п. Ірини Шкварківної, фортепянове сольо п. Наді Біленької. Філія Союзу Українок у Львові запрошує всіх своїх членів та впроваджених ними гостей до якнайширшої участи для гідного звеличання памяти Великої Поетки.

З. Г.

Українське жіноцтво в день національної жалоби.

КОМУНІКАТ СОЮЗУ УКРАЇНОК.

Головний Виділ Союзу Українок у Львові взиває оцим усі свої Філії, Кружки та все зорганізоване жіноцтво до якнайактивнішої участи в працях Українського Громадського Комітету для Ратунку України в звязку з проголошенням жалоби в дні 29. жовтня ц. р. В цьому дні задемонструє все українське жіноцтво масовим постом проти нечуваних насильств більшовицького окупанта над українським народом та подбає, щоби зібрати з цієї нагоди датки для переведення допомогової акції.

З. Головний Виділ Союзу Українок у Львові:
О. Шепарович, в. р., заст. голови. І. Лунева, в. р., секретарка.

Метушня в „русскім" таборі.

Перед т. зв. „зїздом талергофців"

Галицькі москвофіли, як ми вже повідомляли, підготовляють на день 31. жовтня великий „зїзд талергофців" у Львові. Попередить зїзд богослуження у Преображенській церкві і в православній церкві при вул. Францішканській, після якого буде похід на Личаківський цвинтар до могили „незнаного талергофця".

Москвофіли розвели в справі того зїзду широку акцію в цілому краю і сподіються стягнути до Львова на той день кілька тисяч селян. З тою метою їздять москвофільські агітатори по цілому краю в рефератами, не минаючи навіть Волині, де про Талергоф ніхто нічого й не чував. Як вступ і підготовку до того краєвого зїзду треба вважати влаштовані в останніх місяцях у кількох місцевостях на провінції льокальні „талергофські торжества" і „свята русской культури".

У звязку з тим зїздом появився в „Русскім Голосі" заклик центрального талергофського комітету до всіх „русских" священиків, аби взяли активну участь у панахиді й поході в жалібних ризах. А відомий „діятель", о. К. Чайковський з Лемківщини, видав окремий „маніфест" до греко-кат. священиків-москвофілів перемиської епархії, аби вони всі як один ставились на талергофському зїзді у Львові і заманіфестували ось-так, що не боятся „никаких Талергофов".

На „зїзд талергофців" до Львова приїздить також велика прогулька із Закарпаття. Шкільний Відділ в Ужгороді оголосив у пресі, що всім учителям, які їдуть на той зїзд до Львова, дає 3 дні відпустки, а чеські і польські залізниці дають велику звижку (залізниця в обі сторони коштуватиме всього 80 ч. к.!).

Накінець треба замітити, що з нагоди т. зв. „зїзду талергофців" відбудуться у Львові і збори ріжних москвофільських центральних установ, які при помочі масової участи членів і нечленів хотілиб піднести свій надшарпаний престіж, або й рятувати своє загрожене іституванння. Сумніваємося дуже, чи це москвофільським установам на довшу мету що-будь поможе. На всякий випадок будемо оглядати 31. ц. м. у Львові збіговище збаламучених москвофілами селян з ріжних околиць краю.

—о—

Після виступу Німеччини.

ГІТЛЄР МІНІСТРОМ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ?

ПАРИЖ. ПАТ. „Матен" повторює за „Ню Йорк Геральдом", що в уряді Німеччини прийдуть швидко зміни. Канцлер Гітлер має перейняти портфель закордонних справ. Дальше той щоденник зазначує, що Гітлер ужив вже заходів щодо зустрічі з французьким премієром Даладіє. Дата ані місце зустрічі ще не устійнені, але сама зустріч відбудеться вкедовзі.

ЛЬОЙД ДЖОРДЖ В ОБОРОНІ ГІТЛЄРА?

ЛЬОНДОН. ПАТ. Англійська преса обмірковує вчорашню промову мін. Саймона, виголошену крізь радіо та заповідає оголошення документів про женевські переговори в справі розброєння. „Таймс" впевняє, що у світлі тих документів стане ясним становище Німеччини. Зате Льойд Джордж скидає вину за крок Німеччини на інші держави й бере в оборону Гітлера. Поголоски про те, начеби Німемччина звернулася до Мусолінія з пропозицією розпочати переговори в справі розброєння поза Женевою, викликали заперечення. Німеччина ніяких заходів у тім напрямку не вжила.

ПЕРІОД ВИЧІКУВАННЯ.

РИМ. ПАТ. У тутешніх журналістичних колах панує пересвідчення, що теперішній період вичікування тріватиме до часу, поки збереться англійська рада міністрів. Щойно рішення Англії розпічне новий період у дипльоматичній акції.

ЩО КАЖЕ ҐЕБЕЛЬС?

БЕРЛІН. ПАТ. Мін. Гебельс дав представникові часописів накладні Шерля Брандтові інтерю, в якому м. і. заявив, що Німеччина згори узалежнила свою участь у розбройній конференції від означених умов, з яких найважнішою була рівноправність. Тому, що Німеччині не признали рівних прав ані на терені Ліги Націй ані на конференції розброєння, Німеччина мусіла звідти виступити. На запит, чому розписано нові вибори, Гебельс заявив, що ті вибори мають передовсім переконати закордон, збаламучений несовісними агітаторами, головно жидівськими еміґрантами, що німецький нарід стоїть за Гітлером і його урядом однаково в справах внутрішньої що закордонної політики. Гебельс підкреслив мирні заміри Німеччини, що сильна і свідома своєї гідности Німеччина дає багато кращу запоруку мира. Гебельс вірить, що в голосуванні стане за урядом Гітлера величезна більшість німецького народу.

ЗАБОРОНА ГІТЛЄРІВСЬКИХ ОДНОСТРОЇВ.

ПАРИЖ, 18. Х. ПАТ. „Пті Парізієн" повідомляє з Берліна, що там видали вказівки, на основі яких заборонено гітлерівським організаціям носити однострої в прикордонній стрефі. Стрефа ця на думку одних має виносити 10 км., а на думку інших 50 км. У цьому останньому випадку стрефа відповідала би здемілітаризованій смузі.

ПРЕМ. ДАЛЯДІЄ ПРО ВИСТУП НІМЕЧЧИНИ.

ПАРИЖ, 18. 10. ПАТ. Вчора в год. 15. почалася парл. сесія, на якій промовляв прем. Далядіє. На вступі домагався він проголосування проекту оконечної наглости в звязку з конечністю привернення ладу в державному буджеті. Внесення приняли.

Згадуючи про постанову Німеччини з 14. жовтня премієр підкреслив, що факт цей спричинює нечайну дискусію над справою орґанізації мира. Перед парляментарною дискусією треба ясно зясувати терен, на якому має йти дискусія. Уряд з повною свідомістю може ствердити, що вів усе політику міжнародної співпраці, оживлену горячим бажанням привернути взаїмне довіря та безпеку, не наражуючи чести якогонебудь із народів. Слова премієра, що „ми не глухі на ніяке слово, одначе й не сліпі супроти живих вчинків" палата оплескувала. Далі бесідник питається, чому німецький уряд, коли бажає порозуміння, починає від зірвання переговорів, чому противиться контролі, коли мовляв готов знищити останній кріс і останню гармату, чому не хоче приняти льояльно предложеного йому пляну про справжнє зменшення зброєнь. Без огляду на це, що станеться, французи останутъ вірні політиці співпраці та розглядатимуть у цьому дусі положення, щоби осягнути великі та шляхотні цілі.

У четвер відбудеться дискусія над Далядієровим експозе.

РОЗБРОЙНА КОНФЕРЕНЦІЯ РАДИТИМЕ.

ПАРИЖ, 18. 10. ПАТ. Леон Блюм у „Популєрі" зазначує, що розбройна конференція згідно із ствердженням премієра Далядієра треває далі. Не зважаючи на неприсутність Німеччини Франція буде далі на ній заступлена в дні 26. жовтня. Французький уряд веде далі почату акцію та видержить на ній. Ми чули мудрі премієрові слова та надіємося — кінчить Блюм — що їх потвердять прилюдно на конференції в Женеві.

Ревізії й арештування.

РЕВІЗІЇ Й АРЕШТУВАННЯ В ЛОПАТИНЩИНІ. ПОВ. РАДЕХІВ.

Дня 14-го жовтня перевела поліція в Лопатині, пов. Радехів, ревізії в канцелярії д-ра Івана Стахнюка, в лікаря д-ра Василя Купика, в місцевого пароха с. [illegible] Миколи Кравціва, в Романа й Івана Мандриків та Сагнюка Василя. По кількагодинній ревізії арештували доньку о. Кравціва Зиновію, абс. торг. курсу, д-ра Купика Василя, Романа й Івана Мандриків і Василя Сагнюка. По двох днях звільнили д-ра Василя Купика і Василя Саганюка, а решту арештованих передали судові в Лопатині.

По селах Лопатинщини відбуваються також масові ревізії й арештування. Арештованих молодих хлопців-селян спроваджують на поліцію в Лопатині, де пересслухує їх слідчий агент із Золочева.

Всі ті ревізії й арештування відбуваються у звязку з появою летючок ОУН в Лопатинщині.

—о—

НОВИНКИ

— **З Українського Лікарського Товариства.** В суботу 21. ц. м. год. 19. відбудеться в домівці Товариства при вул. Чарнецького ч. 26/I., відчит д-ра Р. Біласа: „Інфаркт серцевого мяся".

— **Український Громадський Комітет Ратунку України в Берліні** повстав з початком цього місяця за почином „Української Громади" в Берліні, виділ якої спершу у вересні сам сповняв функції Комітету. Комітет стоїть під проводом голови „Української Громади" о. д-ра Петра Вергуна і складається із 9 членів, що заступають усі українські гуртки у Берліні. Комітет почав уже пропаґандивну й збіркову діяльність у Берліні та на провінції та зібрав м. і. до 150 нім. марок дрібними пожертвами. Комітет рішив на своєму останньому засіданні з 13. ц. м. працювати у безпосередньому тісному звязку з Центральним Громадським Комітетом Ратунку України у Львові й охопити своєю діяльністю цілу Німеччину та ввійти в контакт з іншими комітетами та допомоговими організаціями у Німеччині, українськими й чужими.

— **Концесіоноване бюро посередництва праці** Т-во „Будучність" у Львові поручає П. Т. Громадянству вишколені кухарки і всяку іншу домашню прислугу. Воно міститься в домівці читальні „Просвіти", Ринок ч. 10. II. поверх. Урядові години від 9—13. щодня крім неділь і свят.

— **„Враження з дороги до Швеції"** подадуть до відома членів „Союзу прихильників Національного Музею" і „Союзу наукових робітників українських книгозбірень і музеїв" — дир. Нац. Музею І. Свенціцький і проф. М. Посацький у Нац. Музею в суботу 21. жовтня в год. 17. з показом зразків шведського життя і мистецтва. Датки на будову музею.

— **Видавництво часопису „За Україну"** звертається до всіх українських орґанізацій і приватних осіб, яким було вислано перше подвійне число **„За Україну"** з проханням надіслати належитість за це число в сумі 60 сот. Також треба приспішити передплату на дальші числа до кінця року 1.50 зол., разом з належитістю за перше число 2.10 зол., **бо дальші числа одержать тільки ті особи й орґанізації, які надішлють передплату.** Гроші треба висилати вложенням до першого числа „За Україну" чеком ПКО, ч. 503.110 **Видавнича кооператива „Хортиця", Львів, вул. Руська 3, II.**

— **Стежні листи за опришком.** У городенському, коломийському та чортківському повіті розвісили стежні листи за нескоплним опришком Андрієм Чайковським. Хто вкаже місце його побуту або як інакше вможливить схопити його, дістане 1000 зол. нагороди від старости в Городенці, а його назвища не виявлять. Тимчасом Чайковський напав на коршмаря Гібшера в Ганьківцях (пов. Снятин) з пятьома товаришами, хоч щойно в суботу арештували його чотирьох спільників. Коршмар дав йому 120 зол. Опісля Чайковський з товаришами прийшов до ганьківського війта та взяв у нього 50 зол.

— **Напад серед дороги.** Нічю напали незнані люди між Куликовом і Дорожевом на фіру, що везла овочі. Грабіжники хотіли стерроризувати куликівських купців М. Дануляка й І. Марка, що їхали цією фірою, та стріляли до них двічі. Торговці затяли коні і втекли.

— **Душогубство.** В Вовчинці, пов. Станиславів, вбито Олену Пасницьку. Тіло вбиваники вкинули в мішок і вивезли на гній до Марії Ярошевської в Вовчинці. Поліція має докази, що Пасницьку вбив Михайло Халат у хаті своєї

НОВІ ПОСЛИ В БЕРЛІНІ.

БЕРЛІН, 18. 10. ПАТ. Нині польський посол у Берліні міністр Йосиф Ліпський зложив президентові Гінденбургові свої повновласти. При цьому виголошено промови.

Пос. Ліпський сказав, що згідно з вказівками свого уряду буде старатися розвивати та затіснити взаємини між Польщею та Німеччиною. Основи, на яких повинен опертися розвиток польсько-німецьких взаємин, висловлені канцл. Гітлером у присутності попереднього посла, будуть напрямними для пос. Ліпського на терені Німеччини. Принципи ті для їх закріплення вимагають, щоби суспільности обох держав відносилися до себе зі зрозумінням. Сусідуючі зі собою Польща та Німеччина мають силою фактів спільні інтереси, яких забезпечення та розвиток вимагають постійної праці та доброї волі обох сторін.

БЕРЛІН, 18. 10. ПАТ. Нині зложили свої повновласти президентові Гінденбургові новий англійський амбасадор і посол Португалії та Бразилії.

матері Матрони. В звязку з душогубством арештували чоловіка вбитої Степана Пасницького. Вбивника арештували в Станиславові.

— **Неправильности в похоронному заведенні.** У звязку з викриттям надужить у львівському магістраті контролюють книги в усіх міських інституціях. Магістратська комісія викрила неправильність в міському похоронному заведенні „Конкордія". В звязку з цим магістрат виповів посаду директорові „Конкордії" Франкові. Апеляційний суддя веде слідство проти інжиніра Пельчарського, бувш. управителя технічного виділу магістрату. Новим начальником міських арештів при вул. Судовій у Львові, на місце Кропивницького, якого арештували в звязку з викриттям надужить, іменували управителя міського уряду V. дільниці радника Флешара.

— **Самогубство ексмітованого.** Власник камениці при вул. Шпитальній ч. 8. у Львові одержав дозвіл ексмітувати з крамниці хемічних виробів „Фарбохем" Маркуса Вільдера, тому що вже три роки не платив комірного. Вільдер розкрутив курок ґазової лямпи, поклався на столі та став вдихати світляний ґаз. Коли прийшов комроник, застав Вільдера вже непритомного. В грізному стані Вільдера відвезли до шпиталю.

— **Ріжні вістки.** Бунт у Сіямі проти уряду поширився настільки, що князь Бавораде́й утік літаком; вузловий залізничий шлях попав у руки повстанців і державне військо не має муніції. — Підчас громадянської війни у китайській провінції Шетшван 5000 вояків потонуло підчас переправи через ріку. — Флямандський історик Персін, професор університету в Ган, покінчив самогубством. — Німецька преса каже, що на всьому просторі Радянського Союзу нема нині більше як 20 католицьких священиків. — Найбільший забавовий льокаль у Берліні „Люнапарк" зачинений і продається з ліцитації. — Трьох німецьких диригентів виступить цього зимового сезону в Римі. — В англійському місті Мельксфільд внесла 81-літня Сара Семпер судову скаргу проти свого чоловіка, з яким хоче розвестися; англійська преса звертає увагу на рідкий випадок розводу у такім віці. — Якийсь невідомий бельґієць призначив півтрета міліона на будову нової церкви в місті Борень; він виграв 5 міліонів на льотерії.

— **Підсумки ляйпціґської меси.** Всупереч усяким прогнозам покінчилася ляйпціґська „меса" успішно. І так збільшилося число виставців з 5332 на 5633, а гостей на 40.000 в порівнанні з минулорічною осінньою месою. Значно збільшився також оборот, у деяких промислах навіть на 30—50 проц. Не зважаючи на політичні перепони явилося на месі значне число заграничних виставців та покупців. Із заграничних виставців, що становлять кругло 6 проц. загального числа виставців, найбільше припадає на Чехословаччину (176) і Австрію (170). Слабше були заступлені виставці з Мадярщини, Швайцарії, Італії, Голяндії, Франції, Англії, Бельґії, Польщі, Данціґу, Данії, Еспанії, Фінляндії, Швеції, Юґославії, Півд. Африки й Кипру. Покупців із закордону прибуло 3697, між ними 465 з Голяндії, 451 з Чехословаччини, 298 з Англії, 253 з Швайцарії, 209 із Франції, 206 із Півн. Америки, 205 із Австрії, 163 з Півд. й Середної Америки, 158 з Данії, 152 з Швеції, 141 з Італії, 109 з Еспанії і т. д. Польща була цим разом дуже слабо заступлена. — З. К.

— **Велика берлінська фабрика білизни Ф. Розенталя,** що святкувала саме тепер 75-ліття свого істнування, запросила перед кількома днями враз із закордонною пресою українських журналістів з Берліна, щоб показати свою зразкову обстанову. Ніхто й не сподівався, що така, здавалосьб звичайна річ, як сорочка чи комірець, вимагає стільки ріжнородної й подрібної праці, й такого співробітництва ручної роботи з машиновою. Треба було справді подивляти прецизію, з якою приладжується складові частини білизни, та швидкість праці тих сотень людських рук, що здебільшого працюють уже 20, 30 а то й 40 літ у тому самому підприємстві. Цікаво було також довідатися, що вироби фірми розходяться майже по цілому світі, між іншим і в Галичині, та що фірма пристосовується до вимог, користуючися при цьому відповідними сирвцями з інших країв.

— **Нова мапа розміщення мов у середній Европі,** опрацьована д-ром Фрідріхом Лянґе, появилася недавно в Берліні в збірці мап Дітріха Раймера („Шпрахкарте фон Міттельевропа"). Кольорова мапа Лянґого (в поділці 1:4.250.000), призначена для практичного вжитку, обіймає простір від Остенде й Лібав по Гомель, Київ і устя Дунаю та від Триесту по Ґотенбурґ і Ригу й віддає ясно розміщення мов у Середущій Европі, заступаючи етнографічні „острови". Українська територія в Польщі, Чехословаччині, Румунії та на Правобережній Україні зазначена цілком правильно, при чому українці, подібно як москалі, румуни, серби й хорвати є дальшими сусідами німців. Деякі дрібні помилки не зменшують практичної вартости цієї, дешевої, мапи. З. К.

— **„Зайцем" до Америки.** Це вже не раз траплялось і не двічі, що навіть до Америки пускались їхати люди, що не мали на білет, а мріючи про... міліони Рокефелера, вибирали як одиноку можливість їзду „зайцем". Але мабуть вперше трапилось, щоби зайцем їхало ціле товариство, зложене з пяти осіб. Вони вигідно розсілися в великій скрині, засобилися в їжу й напитки — і спокійно ждали найближчого американського порту. Та на жаль, при вивантажуванні, скриня впала і трісла — і ціле товариство помандрувало до вязниці.

ЧИМ БІЛЬШЕ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ, ТИМ КРАЩА ҐАЗЕТА. ХТО НАРІКАЄ НА ҐАЗЕТУ, НЕХАЙ ПЕРЕДОВСІМ ЗАПЛАТИТЬ ПЕРЕДПЛАТУ, А ПОТІМ СКАЖЕ СВОЇ ДОМАГАННЯ.

— **Революція в кіні** прийде, як упевняє англійська преса, наслідком нового винаходу інжиніра Ейві, що працював над своїм винаходом у нюйорських лябораторіях товариства „Бел". Цей винахід робить фільмові образи рельєфні, випукласті, що дають ілюзію живих осіб, наче акторів на сцені. В основі цього винаходу лежать зеркала, порізані на довгі смужки і прозірчасте тло.

— **Три кандидати на бурмистра Нюйорку.** У Нюйорку зголосив свою кандидатуру на бурмистра як незалежний демократ Йосиф Меккі, колишній голова міської ради Нюйорку. Перед роком, при доповняючих виборах після резиґнації Вокера, він дістав 200.000 незалежних голосів, хоч не був кандидатом на бурмистра. Тепер правильним кандидатом демократичної партії, представленої повітовою орґанізацією „Таммені Сосаеті", є теперішній бурмистр Віліям О' Браен; кандидатом злучених противників („фюженістів") є републиканець Фіорелльо Ля Ґардія. Дотепер вибори на посадника Нюйорку були лише простою формальністю, бо всемогуча орґанізація „Таммені" все переперла свого кандидата. Щойно коли викрили ріжні зловживання за Вокера місто Нюйорк починає приходити до свідомости своїх прав. Тому найближчі вибори, що відбудуться в листопаді, викликують велике зацікавлення.

— **Дресовані бжоли.** Про дресуру звірят, від слона почавши, а на блосі скінчивши, ми вже чули. Але про дресовані бжоли довідуємося щойно тепер, з французьких часописів, які подають факт, що якийсь аматор бжіл так їх виховав, що вони сідають довкола його підборіддя, прибираючи форму... правдивої бороди.

— **„Польсько-український Бюлетин".** Появилося 23. і 24. число „Польсько-українського Бюлетину". Зміст 23. числа з 8. ц. м.: В. Бончковскі: „Шкідливе мовчання"; І. Кедрин: „Пласт"; „З українського життя у Польщі й у світі"; „Варія" і Хроніка СРСР." Зміст 24. числа: „Після самбірського процесу"; Леон Васілевскі: „Конюнктурні висновки"; „Народня пісня" — переклад Богдана Лепкого; Станіслав Лось: „Українці на шпальтах Бюлетину"; Конст. Симоновіч: „Українські відгуки віденської відсічи." Нова книжка Леона Васілевського. Варія. З українського життя в Польщі і світі. Хроніка СРСР.

З театру.

ТЕАТР „РІЖНОРОДНОСТЕЙ": *„ДИКА БЖОЛА", комедія* на 3 дії *Л. Г. Морстіна.*

Після довгих літ літературної праці автор цієї комедії дійшов до тої свободи, яка дає йому змогу вивести перед наші очі кілька живих осіб і заохотити нас до легкої усмішки. Центральною дієвою особою песи є прегарний тип скромного фільософа, що вибрав собі провінціяльне містечко на обсерваторію ріжних цікавих сторінок життя людей і бжіл. У його власній хаті його доньки переходять гарячку кохання і його відношення до цього явища, як і до суспільних дрібненьких подій, надає весь чар песі. З насолодою слухаємо зовсім звичайних, але довго передуманих рефлексій людини, яка здає собі справу, що теоретичний досвід і практичний це зовсім два ріжні світи і сама складає на це доказ своєю трохи комічною, природною, пресимпатичною короткозорістю. „Дика бжола" нагадує своєю технікою песи Чехова, в тим, що має багато сонця.

Прегарна креація новозаанґажованого актора з театру Остерви п. Леліви. Дуже корисний для песи випадковий збіг обставин, що дві жінки суперниці подібні до себе фізично. *м. р.*

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Емілія з Кобринських Шухевичева, вдова по бл. п. о. Зеноні, парохові Тишковець у Городенщині, упокоїлась в Бозі 17. жовтня 1933 в 90 році праведного життя. Похорони відбудуться 19. жовтня 1933 в Тишківцях. В осиротілому гнізді родинному Шухевичів запанував сум і невтишний жаль по жінці виїмкових чеснот, спочутливого серця і до останка трудячих рук. Праведниці щира дяка і вічна память у родини, місцевого і околичного громадянства! 487

Дописи.

КОПИЧИНЕЧЧИНА.

Концерт двох „Боянів". Дня 27. вересня ц. р. відбувся в Копичинцях концерт, улаштований заходом Т-ва „Боян" у Копичинцях при участи хору Т-ва „Боян" в Чорткові. На програму склалися хорові точки поодиноких „Боянів", вязанка українських пісень, виконана дутою орхестрою копичинецького „Бояна", спільний виступ обох хорів у пісні „Туман хвилями лягає" Лисенка при супроводі фортепяну і симфонічної орхестри копичинецького „Бояна", сольоспів п-ни Радзівілівної та декламації п-ни Парасі Елійної і п-ни Дарки Аксентіївної з Чорткова. Хором копичинецького „Бояна" і злученими хорами диригував студент Богословської Академії п. Жолкевич Володимир, який вклав дуже багато праці у підготовку хору і взагалі концерту. Хором чортківського „Бояна" диригував п. Борса з Чорткова, теж студент Богосл. Академії, орхестрою копичинецького „Бояна" п. Кравчук, а фортепяновий супровід мали: п-ні Рогошевська, дружина пароха з Сухоставу і п-і Бабійова з Копичинець. Одною з атракцій вечора була гра на бандурі п. Нагаєвського з Чорткова. Фортепян випозичила п-ні Созанська. Концерт під артистичним оглядом випав дуже вдатно і виїмково численно зібрана публика нагороджувала кожну точку програми рясними оплесками. Дохід з концерту призначений на викуплення інструментів орхестри копичинецького „Бояна".

Посвячення читальні в Яблонові. Дня 8. жовтня відбулося в Яблонові, копичинецького повіту, посвячення читальняного дому і кооперативне свято. Попередила те свято панахида за померших членів читальні й кооперативи. Панахиду відправили оо. Величковський, місцевий парох, який виголосив теплу проповідь та о. Рогошевський, парох із Сухоставу. Кооперативне свято складалося з хорових точок копичинецького „Бояна" під орудою п-і Біланової, двох точок орхестри того ж Т-ва під орудою п. Кравчука, промов та декламацій.

Реферати д-ра Безпалька. Дня 23. IX. відбулися сходини членів УНДО з самого міста Копичинець, на яких зібрано провід місцевого осередку. В часі сходин голова Повітового Комітету д-р В. Безпалько виголосив реферат про програму й тактику УНДО; дня 5. жовтня [illegible]

гой же реферат повторено для ширшого громадянства Копичинець. Такий реферат має відбутися по всіх передмістях Копичинець та по більших селах повіту. В найближчому часі відбудеться в самих Копичинцях другий реферат на політичні теми, а саме про відношення УНДО до комуністичної партії і большовицького режиму.

РАВА РУСЬКА.

Початок шкільного року. Цього року шкільний рік в гімназії і народніх школах в Раві Руській розпочався щойно 1. жовтня, тому, що панувала епідемія шкарлятини. Жертвою епідемії впало найбільше дітей жидівських родин.

Збори Кружка „Р. Ш.“ у Вербиці. Дня 1. жовтня відбулися звичайні річні загальні збори Кружка „Рідної Школи“ у Вербиці. Звідомлення з діяльности за минулий рік зложив голова п. Козак Михайло. Зі звідомлення слід підчеркнути, що в Кружку є зорганізованих 110 членів-селян. Старшина закупила до бібліотеки 126 книжок, переважно оповідання для дітей, 40 шкільних підручників та 10 катехизмів, які роздичено вбогій шкільній дітворі. Читачів користало з бібліотеки 92 і за рік прочитали 676 книжок. Кружок передплачує журнали „Рідна Школа“, „Світ дитини“ і „Дзвіночок“. Протягом року уладжено в Кружку 5 відчитів на рідношкільні теми, 3 аматорські вистави, Свято Матери та ялинку. Загально до каси Кружка вплинуло 309 зол. 88 сот., розходовано 264 зол. і 23 сот. По тому звідомленні присутній на зборах делегат Повітового Кружка „Рідної Школи“ з Рави Руської в обширному рефераті зясував значіння „Рідної Школи“ взагалі та вказав, як треба продовжати працю в Кружку, підчеркуючи, що Кружок „Р. Ш.“ у Вербиці належить до кращих Кружків „Р. Ш.“ в равському повіті. По короткій дискусії вибрано нову Старшину з головою п. Мяськом Теодором. При внесках і запитах поручено між іншим нововибраній Старшині звернутися з проханням до місцевої управи школи, щоби учителі на годинах науки не вживали терміну „руський“, але „український“, поробити заходи в цілі оснування постійної захоронки або бодай сезонового діточого садку та подбати за постійну опіку для дітвори на неділі і свята.

СПОРТ.

ОСІННІ ПОВІТОВІ ЛЕГКО-АТЛЕТИЧНІ ЗМАГАННЯ У СТРИЮ.

Поволі спорт починає здобувати повне право громадянства у стрийськім повіті. Місто Стрий, яке віддавна несе високо прапор українського спорту, здобуваючи багато українських рекордів, уже не буде, як досі, осамітнене. Враз з ним стає в лави спортовців молодь цілого повіту. Вся енергія стрийських спортовців та проводу повітового сокільства була в цьому році звернена на поширення спорту в повіті. Вислідом тієї праці є кільканадцять дружин копаного мяча, стількиж відбиванки та ін. спортових гор, а врешті легко-атлетичні осяги на цих повітових змаганнях.

До змагань станули крім стрийських спортовців, членів спорт. секції „Сокола“ змагуни з 11-ти сіл повіту в числі до 30 людей.

Осяги мущин: Біг на 100 м.: 1) Штинда, Сокіл-Стрий 11.8, 2) Петріна, Сокіл-Стрий 12 с., 3) Степан Богдан, спорт. гурток Добряни 12.4 сек.

Біг на 200 м.: 1) Штинда 24 сек., 2) Петріна 24.6, 3) С. Богдан 26 сек.

Біг на 800 м.: 1) Савчак (Сокіл-Стрий) 2.15.8 сек. (неофіціяльний український рекорд), 2) Нагоряк (Сокіл-Дашава) 2.24.4, 3) Лапцун (Сокіл-Завадів) 2.26 сек.

Біг на 3000 м.: 1) Савчак 10.8.8 (неофіц. український рекорд), 2) Нагоряк, Дашава 11.55.4, 3) Баняс М. (Сокіл-Колодниця) 11.55.6.

Мет кулею: 1) Петріна 9.63 м., 2) Козак (Сокіл-Стрий) 9.60 м., 3) Штинда 9.15 м., 4) Турчак (Сокіл-Олексичі) 8.50 м.

Мет диском: 1) Козак 32.38 м., 2) Петріна 31 м., 3) Штинда 29.80 м., 4) Ляцюк В. (спорт. гурток Добряни) 25.96 м.

Мет ратищем: 1) Савчак 37.58 м., 2) Козак 36.20 м., 3) Сидорик (Сокіл-Дашава) 35.18 м.

Скок удовжінь: 1) Петріна 5.87 м., 2) Штинда 5.58 м., 3) Степан Богдан 5.04 м.

Скок з жердкою: 1) Петріна 2.45 м., 2) Козак 2.45 м., 3) Ференц (Сокіл-Стрий) 2.38 м., 4) Заяць (Сокіл-Стрий) 2.33 м. Скоки з жердкою перервано з огляду на брак жердок, які в часі змагань подомилися.

При обчисленні точок спорт. секція „Сокола“ у Стрию здобула І-ше місце із 44 точками, ІІ-ге „Сокіл“ у Дашаві з 5 точками, ІІІ-те спортовий гурток у Добрянах з 3 точками, IV-те „Сокіл“ у Завадові з 1 точкою, V-те „Сокіл“ у Колодниці з 1 точкою.

Осяги жінок: Біг на 60 м.: 1) Пицівна (Сокіл-Стрий) 8.8 сек., 2) Николишин (Сокіл-Дашава) 10 сек., 3) Скульська (Сокіл-Стрий) 10 сек.

Біг на 100 м.: 1) Пицівна 14.8 сек., 2) Костівна (Сокіл-Стрий) 16 сек., 3) Николишин 16.2 сек.

Мет диском: 1) Глущишин (Сокіл-Стрий) 26.21 м., 2) Пицівна 23.55 м., 3) Костівна 20.47 м.

По обчисленні точок одержали: І. місце спорт. секція „Сокола“ у Стрию з 15 точками, ІІ. місце „Сокіл“ у Дашаві з 3 точками.

Ці змагання не виявили ще вповні фізичної справности стрийських сіл тому, що деякі з них, як прим. Конюхів і Гірне, не зуміли чи не хотіли виконати сокільського наказу і в змаганнях участи не взяли. Перше місце між селами Стрийщини на 1933 р. у легкій атлетиці припало „Соколові“ в Дашаві. Годиться зазначити, що Дашава — це перше село, яке до спорту притягнуло теж дівчат, що навіть брали участь у змаганнях.

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ“ на 1934 р. уже вийшов з друку. Цей календар має 10 аркушів тексту, 2 аркуші календаріюм. Зміст: Л. Л.: Літ тому двацять (1914–1934), Б. Кравцеський: Чи памятаєш? (Львів 28. 8. 1914. у Львові); Р. Купчинський: Стрілецька пісня; Я. Курдидик: З історії подільського села (1914–1917); Ю. К-ий: Ніч стрілів; І. Рогатинський: Війна між двома селами (Епізод з революційних днів на Великій Україні); І. Лоський: Марія Тарасенко; О. Навроцький: Олена Степанівна і скандинавські жінки; О. Доценко: Невідома сторінка з легенди про Українських Січових Стрільців; О. Думин: Урядим з мініб з 1917—1920 р. (Гол. от. Петлюра); Д-р Вол. Галан: І. Батерія смерти. ІІ. Протинаступ 4. Золочівської Бригади У. Г. А. Д. Пелепський: Осінь 1918 р.; А. Курдидик: Львів (малюнок з днів жаху і щастя); Л. Крежаловський: Могилівська група (від 15. 9. 1919—15. 11. 1920); В. Струць: Три місяці у повстанців; П. Бульба: Гуцульський курінь; І. Томинчук: Зі споминів стрільця У. Г. А.; Учасник туземецької місії про відворот У. Г. А. (переклад з англійського); С. Онуфрик: Оркестра У. С. С-ів; М. Березницький: Останній рік на Великій Україні; Мирон Заклинський: Відворот (Фрагменти з львівських боїв); П. Ополот: З пекла на волю. Ціна 2 зол. Львів, вул. Зиморовича ч. 3., „Червона Калина“.

ЖУРНАЛИ:

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“, часопис для українського жіноцтва під редакцією сенаторки Олени Кисілевської. Рік IX. Ч. 20. Коломия, 15. жовтня 1933. Зміст: Ір. Нарівна: Мої маленькі; Вісти з „Союзу Українок“; Більше національної гордости та здорового розсудку; З книжки Руссо про виховання; О. Кисілевська: Шляхом св. Юстина; Українська хата (враження); Д-р В. Ю. Кисілевський: Ст. Айве; Д-р Софія Парфанович: Жінки і тютюн; О. К.: Чого не робить культурна людина; Що їсти. „Жіноча Доля“ видає безплатний додаток для сільського жіноцтва, який появляється окремо під назвою: „Жіноча Воля“. Часопис редагований незвичайно живо та цікаво. Разом з додатком коштує в предплаті три золоті на квартал а 6 золотих на півріч. Річна предплата виносить 11 золотих. Часопис редагований в чистому національному дусі заслуговує на те, щоби наше громадянство його підтримало.

„ДАЖБОГ“, місячник. Ч. 8. Львів, жовтень 1933.

ОГОЛОШЕННЯ

—o—

БІРЖА.

ГРОШІ.

У середу на львівській біржі були такі курси: Льондон 27.87, Берлін 211.60, Париж 34.90, Ціріх 172.76, Голяндія 359.50, Нюйорк кабель 6.05, Нюйорк чеки 6.03. Доляр у приватних оборотах 5.96.

Золото: доляри 9—9.03, фр. фр. 36.40—36.60, дукати 84.40—83.70, корони 37.30—37.80, рублі 46.30—46.50.

Срібло без змін.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗА“.

„Маслосоюз“ платив кооперативам для 18. X.: масло пр. дес. зол. 2.90, молоко 19 сот., сметана 90 сот., яйця 4.— до 4.10 зол. за копу. Тенденція на масло слаба, на решту удержана.

За редакцію відповідає Олександер Кузьма. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок 10.